

Η Ορεινή Χώρα της **Αργιθέας**

A wide-angle landscape photograph of a mountain valley. In the foreground, there are rolling green hills with scattered trees showing autumn colors. A small white building with a red roof is visible on a hillside. The middle ground shows a river winding through a valley with dense trees in shades of yellow, orange, and green. The background features steep, rocky mountains partially shrouded in mist or low clouds. The overall atmosphere is serene and natural.

Οι περισσότεροι επισκέπτες της - διάσημης πια - **λίμνης Πλαστήρα** αρκούνται συνήθως σε μια περιμετρική γνωριμία με τη λίμνη. Λίγοι είναι αυτοί που θα αποπειραθούν να ανακαλύψουν τι κρύβουν οι ορεινοί όγκοι στα δυτικά του **Θεσσαλικού κάμπου**. Ωστόσο, πίσω από τις εμφανείς οροσειρές, ορθώνονται πανύψηλες κορυφές με χαράδρες, ποτάμια και φαράγγια. Διάσπαρτοι ανάμεσά τους και αθέατοι από τα βλήματα του μαζικού τουρισμού εξακολουθούν να επιβιώνουν κάποιοι οικισμοί, με ρυθμούς και συνθήκες περασμένων δεκαετιών. Είναι η **Ορεινή Χώρα της Αργιθέας**, που πρόσφατα μας αποκάλυψε μια άλλη Ελλάδα, ελάχιστα γνωστή και προνομιούχο.

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΘΕΟΦΙΛΟΣ Δ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ANNA A. ΚΑΛΑΪΤΖΗ

Η γεωγραφική ταυτότητα του προορισμού μας

Παρατηρώντας έναν γενικό χάρτη της Κεντρικής Ελλάδας δεν θα δυσκολευτούμε να εντοπίσουμε

στο Δ τμήμα του Ν. Καρδίτσας την ευρύτερη περιοχή της Αργιθέας. Στα Β συνορεύει με τον Ν. Τρικάλων, στα Δ. με τον νομό Άρτας έχοντας ως όριο τον ποταμό Αχελώο και στα Ν με την ορεινή χώρα των Ευρυτανικών Αγραφών. Η, άλλοτε ενιαία, περιοχή της Αργιθέας διαιρέθηκε με τον νόμο του "Καποδίστρια" σε τρεις διοικητικές περιφέρειες: τον **Δήμο Αργιθέας** στο ΒΔ άκρο, τον **Δήμο Αχελώου** στα Ν και την **Διευρυμένη Κοινότητα Ανατολικής Αργιθέας** στα Α. Προορισμός αυτού του αφιερώματος είναι ο Δήμος Αργιθέας, στο πιο απόμακρο και αραιοκατοικημένο τμήμα του νομού.

Προορισμός : ΑΡΓΙΘΕΑ

Το τρίτο δεκαήμερο του Οκτώβρη διασχίζουμε τον Θεσσαλικό κάμπο, παρακάμπτουμε τα Τρίκαλα και κατευθυνόμαστε προς την Πύλη. Στο ύψος του **Παλαιομονάστηρου** στρίβουμε αριστερά (N) προς Λίμνη Πλαστήρα και Μουζάκι. Διασχίζουμε το **Μουζάκι** και συνεχίζουμε N, παράλληλα με την κοιλάδα του **Πάμισου** ποταμού. Έχουμε ήδη γεμίσει το ρεζερβουάρ, γιατί βενζινάδικα δεν υπάρχουν στην Αργιθέα. Μετά το Μουζάκι αφήνουμε αριστερά τις παρακάμψεις προς Λίμνη Πλαστήρα, και προς Άγραφα και ανηφορίζουμε ευθεία προς τα χωριά της Αργιθέας.

Πλατάνια, βαλαντιδιές, λαμπρά φθινοπωρινά χρώματα, συνεχείς στροφές προς τον οικισμό της **Δρακότρυπας**, γενέτειρας του Ολυμπιονίκη **Δημοσθένη Ταμπάκου** αλλά και του **Αγίου Διονυσίου** του εν Ολύμπω.

Εμφανίζονται τα πρώτα έλατα, που μετά από λίγο σχηματίζουν δάση. Στα N ορθώνεται το **"Βουτσιάκι"**, που με υψόμετρο 2.152 μ. είναι

Κατηφορίζουμε και πάλι ανάμεσα στα έλατα. 5 χλμ. μετά τον αυχένα του Τύμπανου διακρίνεται η **Αργιθέα**. Σπίτια διάσπαρτα μέσα στην πυκνή βλάστηση, δυο ταβερνάκια και ενοικιαζόμενα δωμάτια πάνω στο δρόμο, καμία οικιστική συνοχή, ένα μικρό χωριό χαμένο μέσα στις πυκνοδασωμένες πλαγιές και στην ρεματιά του **Πλατανιά**.

Λίγο πιο κάτω βρίσκεται η θέση **"Ελληνικά"** με χώρο ανασκαφών και μ' ένα θαυμάσια διατηρημένο ταφικό μνημείο πάνω από το δρόμο. Το μνημείο εντυπωσιάζει με την περίτεχνη κατασκευή του από άριστα λαξευμένους μεγάλιθους. Η εμφάνιση αυτών των αρχαιολογικών θέσεων δεν είναι τυχαία. Αποδεικνύει την κατοίκηση της περιοχής από την πανάρχαια εποχή. Έτσι, κατά τον αρχαιολόγο **Λεωνίδα Χατζηαγγελάκη**, **Αθαμανία** κατά την αρχαιότητα ονομαζόταν το μεγάλο ορεινό τμήμα της Πίνδου μεταξύ Ηπείρου, Θεσσαλίας και Αιτωλίας. Τμήμα της αρχαίας Αθαμανίας ταυτίζεται σήμερα με την ορεινή περιοχή του N. Καρδίτσας, του Αχελώου ποταμού. Σύμφωνα με την παράδοση ο τόπος πήρε το όνομά του από τον βα-

Σε λιγότερο από ένα 40 λεπτο έχουν περάσει από τα μάτια μας όλες οι ζώνες βλάστησης μέσα από τοπία συναρπαστικά και πολυποίκιλα.

η τρίτη σε ύψος κορυφή των Αγραφών. Απότομες στροφές, φοβερή ανάβαση, βροσκόμαστε ήδη στην υπαλιτική ζώνη, στις πλαγιές φυτρώνουν μόνον χαμηλά κέδρα και χορτάρι. Σε λιγότερο από ένα 40 λεπτο έχουν περάσει από τα μάτια μας όλες οι ζώνες βλάστησης μέσα από τοπία συναρπαστικά και πολυποίκιλα.

25 χλμ. μετά το Μουζάκι βρισκόμαστε στον αυχένα του **Τύμπανου** σε υψόμετρο 1600 μ. Ένας στενός ασφαλτόδρομος μετά από 3 χλμ. καταλήγει στην κορυφή. Το θέαμα από τα 1761 μ. είναι συγκλονιστικό, ολόγυρά μας ορθώνονται οι περισσότερες κορυφές της Κεντρικής Ελλάδας. Χαμηλά στα Α ξεχωρίζει σαν γαλάζια λωρίδα η Λίμνη Πλαστήρα, ενώ πίσω από την πόλη των Τρικάλων διακρίνεται αγνά ο όγκος του Ολύμπου.

οιλία της Βοιωτίας **Αθάμα**.

Οι Αθαμάνες κατοίκησησαν την περιοχή κατά την 2η χιλιετία π.Χ. Στις αρχές του 3ου αι. π.Χ. ο βασιλιάς της Ηπείρου **Πύρρος** καταλαμβάνει την Αθαμανία και έκτοτε οι κάτοικοί της τον ακολουθούν στις εκστρατείες του. Στη συνέχεια τους Αθαμάνες προσεταιρίζονται οι Ρωμαίοι, μετά ο Αντίοχος Γ' και αργότερα οι Μακεδόνες κατά των Ρωμαίων. Μετά την ήττα των Μακεδόνων το 168 π.Χ. στην Πύδνα οι Αθαμάνες υποτάσσονται στους Ρωμαίους. Στα χρόνια του Στράβωνα οι Αθαμάνες δεν υπάρχουν πια.

Στην περιφέρεια των χωριών της Αργιθέας έχουν εντοπισθεί αρκετές θέσεις με αρχαιολογικά στοιχεία. Στο Πετρωτό, στη θέση **Παλαιόκαστρο**, διατηρούνται τα ερείπια ισχυρού οχυρού. Επίσης στη θέση **Κάστρο**

Το παλιότερο επιγραφικό τεκμήριο των ιστορικών χρόνων είναι μια επιτύμβια στήλη από πρασινωπό ψαμμίτη λίθο, η οποία φέρει την επιγραφή ΑΛΚΙΑΣ, σε πρώιμη θεσσαλική γραφή.

Χαϊντούτη, μεταξύ Καρούας και Πετρωτού, σημειώνεται οχυρό του 3ου αι. π.Χ., της εποχής του Πύρρου και του Δημητρίου Πολιορκητή.

Στην περιοχή του Θερινού-Αργιθέας, στη θέση "Ελληνικά", βρίσκεται ένας από τους πιο σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους, τον οποίο αρκετοί περιηγητές και ιστορικοί ταυτίζουν με την **Αρχαία Αργιθέα**, πρωτεύουσα της Αθαμανίας κατά τον Τίτο Λίβιο. Ο αρχαίος οικισμός ήταν κτισμένος πάνω στην πορεία της πιο σύντομης οδού από την Αμβρακία στους Γόμφους και κατά την αρχαιότητα απαιτούνταν τρεις μέρες για να καλυφθεί η απόσταση αυτή.

Το παλιότερο επιγραφικό τεκμήριο των ιστορικών χρόνων απ' αυτή την περιοχή είναι μια επιτύμβια στήλη από πρασινωπό ψαμμίτη λίθο, η οποία φέρει την επιγραφή ΑΛΚΙΑΣ, σε πρώιμη θεσσαλική γραφή.

Από τους τάφους που ανασκάφηκαν στα δυο νεκροταφεία της πόλης κατά τα έτη 1988, 1991, 1993 και 1996 βρέθηκε πληθώρα κτερισμάτων με χρονολόγηση από τον 4ο έως τον 1ο αι. π.Χ. Μερικά από τα κυριότερα είναι: πήλινα αγγεία, λύχνοι, υφαντικά βάζα, αργυρά και χάλκινα νομίσματα Ρόδου, Ιστιαίας και Αμβρακίας, αιχμές δοράτων, μαχαιρίδια, πόρπες, ενώτια (σκουλαρίκια), τριγωνικά φύλλα χρυσού, ένας κυλινδρικός οστέινος χαλκόμετος αυλός, χρυσό δαχτυλίδι με παράσταση πτερωτού έρωτα σε πέτρα από αιματίτη, δύο ακέραιες χάλκινες περικνημίδες, ένα χάλκινο αγκίστρι αλιείας και πάραπολλά ακόμη ευρήματα, που αποδεικνύουν την ακμή της αρχαίας πόλης.

Σ' ένα λεπτό στρίβουμε αριστερά για Μεσοβούνι. Τις όχθες του μικρού ποταμού συνδέει ένα μονότοξο γεφυράκι, που

Το περίφημο ταφικό μνημείο με τους λαξευτούς λίθους στη θέση "Ελληνικά".

προβάλλει ανάμεσα σε ψηλά πλατάνια. Οι βάσεις του τόξου του είναι ισχυρότατες και διατηρούνται αναλλοίωτες στο χρόνο. Όσο κι αν φαίνεται απίστευτο γι' αυτή την εποχή, εξακολουθεί να ευωδιάζει η ρίγανη στα πρανή της ρεματιάς.

Το **Μεσοβούνι** με την παλιά Μονή του Γενεσίου της Θεοτόκου είναι αραιοχτισμένο σαν την Αργιθέα και οι μόνιμοι κάτοικοί του κατά την χειμερινή περίοδο δεν υπερβαίνουν τους 30. Επιστρέφουμε στον κεντρικό δρόμο και μετά από μερικές εκατοντάδες μέτρα στρίβουμε δεξιά. Στα 2,5 χλμ. βρισκόμαστε στο **Θερινό**, την παλιά **Γλογοβίτσα**. Χτισμένο σε υψόμ. 900 μ. σε μια ήπια πλαγιά, το χωριουδάκι έχει απέναντί του την χοάνη ενός πυκνοδασωμένου φαραγγιού, που καταλήγει στην γυμνή κορυφή με το όνομα "Ακλαδιά". Διατηρούνται αρκετά παραδοσιακά σπίτια και ανάμεσά τους ένα εντυπωσιακό πετρόχτιστο τριώροφο. Ένα μικρό καφενείο είν' ανοιχτό δίπλα στην εκκλησία της Κοίμησης της Θεοτόκου, κτίσμα του 1901. Η ώρα είναι ιδανική για ένα καφεδάκι.

Απορημένος με την παρουσία επισκεπτών αυτή την εποχή, ο κτηνοτρόφος **Ηλίας Τσέρνας** μας κερνάει τα καφεδάκια και περιγράφει συνοπτικά τα προβλήματα της δουλειάς

Στις ορεινές περιοχές οι ομίχλες είναι αναπόσπαστο στοιχείο του Φθινοπώρου.

του και του τόπου του. Βαρύτατοι είναι οι χειμώνες με πολύ χιόνι, χαμηλές θερμοκρασίες, 40 περίπου μόνιμους κατοίκους και μόνον ένα μαγαζάκι ανοιχτό. Το μεγαλύτερο δικό του πρόβλημα είναι η φθορά του μικρού του κοπαδιού από λύκους και αρκούδες, καθώς και η παντελής αδιαφορία της πολιτείας για μια στοιχειώδη, έστω, αποζημίωση.

- *Μας υποσχέθηκαν οι πολιτικοί μας πως θα φέρουν το θέμα στη Βουλή. Πέρασαν όμως πολλοί μήνες από τότε και τίποτα δεν είδαμε ακόμα.*

- *Κι ούτε θα δείτε, μου έρχεται να του πω. Περιοριζόμαστε να τον αποχαιρετίσουμε και να του ευχηθούμε "Καλό Χειμώνα". Κουνάει το κεφάλι του μελαγχολικά.*

Η διείσδυσή μας στα άδυτα της Αργιθέας συνεχίζεται. Κατηφορίζουμε συνεχώς στο πλάι της ρεματιάς. Στροφές, φυλλοβόλα με πλούσια χρώματα, έλατα βαθυπράσινα, χαράδρες και βουνά. 40 χλμ. μετά το Μουζάκι περνάμε μπροστά από την "Αγορασιά", έναν μικρό συ-

νοικισμό του Ανηθρού. Πάνω στο δρόμο υπάρχει ένα καφενείο - ταβερνάκι. Τρία αυτοκίνητα είναι σταματημένα και γευματίζουν ισάριθμες παρέες, πραγματικός "συνωσισμός" για την περιοχή αυτή την εποχή. Μερικές μέρες πριν απ' το τέλος του Οκτώβρη η ζέση είναι αφύσικη. Αναζητούμε τη δροσιά στη σκιά της ακακίας. Ένα ελαφρό αεράκι φυσάει πού και πού και τότε μια χρυσοκίτρινη βροχή από τα φυλλαράκια της ακακίας αιωρείται πάνω απ' τα κεφάλια μας.

Πατατούλες, αυγά από το διπλανό κοτέτσι, χωριάτικο λουκάνικο και τυρί ντόπιο με γεύση εξαιρετη. Συνεχίζοντας προς Ανηθρό, λοξοδρομούμε αριστερά και μετά από 5 χλμ. φτάνουμε στην **Καρυά**. Μικρός και γραφικός οικισμός, σε υψόμετρο 800 περίπου μέτρων. Γύρω το το-πίο είναι ειδυλλιακό με βλάστηση πυκνή. Οι μόνιμοι κάτοικοι του **Τριζόλου**, όπως ήταν η παλιά ονομασία, δεν ξεπερνούν τους 30. Στην πλατειούλα του χωριού υπάρχει μνημείο πεσόντων. Μερικά σκαλοπάτια μας

οδηγούν στην εκκλησία του Αγ. Νικολάου, μονόκλιτη βασιλική, πλακοσκέπαστη και πετρόχτιστη. Στον αύλειο χώρο υπεραιώνωβιο πουρνάρι με καμπάνα του 1950.

Από το ύψος της εκκλησίας αγναντεύουμε στα Δ-ΝΔ ένα μεγαλόπρεπο φαράγγι με απότομες πλαγιές. Στο βάθος του διακρίνεται ολόρθο από τον 13ο αιώνα το περίφημο **Γεφύρι του Τριζόλου**, με ύψος 14 και άνοιγμα τόξου 28 περίπου μέτρων. Κάτω από το γεφύρι γοργοκυλάει ο **Πλατανιάς**, στη διαδρομή του εμπλουτίζεται με τα νερά του **Γλογοβίτη** από το Θερινό, του **Μεσοβουνιώτη** και του **Ανθηριώτη**, για να συναντήσει πιο κάτω τη ροή του **Κουμπουργιαννίτη**, που με τη σειρά του συμβάλλει στον μεγάλο Αχελώο. Είν' ένα πολυδαίδαλο σύστημα ρεμάτων και ποταμών που δημιουργούνται ανάμεσα στις μεγάλες και μικρές χαραδρώσεις του ορεινού εδάφους της Αργιθέας.

Πέντε χιλιόμετρα μετά την Αγορασιά μπαί-

νομε στα πρώτα σπίτια του **Ανθηρού**. Ο οικισμός είναι χτισμένος αμφιθεατρικά σε υψόμετρο που ποικίλλει από τα 700 ως τα 800 περίπου μέτρα. Η παλιά του ονομασία ήταν **Μπιχοβίτσα** και στην απογραφή του 1881 είχαν καταμετρηθεί 521 κάτοικοι. Σήμερα δεν ξεπερνάνε τους 200 και είναι κατανεμημένοι στους 6 συνοικισμούς του Ανθηρού, οι οποίοι, εκτός από το κεντρικό τμήμα του χωριού, είναι διάσπαρτοι ολόγυρα μέσα στην πυκνή βλάστηση.

Το Ανθηρό είναι η έδρα του Δήμου Αργιθέας. Ο κεντρικός δρόμος που διασχίζει το χωριό περνάει μπροστά από την εκκλησία της **Αγ. Παρασκευής**, που έχει ανακατασκευασθεί το 1963 στη θέση της παλιάς, της οποίας η αρχιτεκτονική ήταν πολύ πιο αυθεντική από τη σημερινή. Μπροστά στην εκκλησία δημιουργείται πλατειούλα με χώρο στάθμευσης, Ηρώο Πεσόντων και μεγάλο πλατάνι, ενώ μερικά μέτρα πιο κάτω, δευπόζουν τρεις

Η Γέφυρα Καρυάς (Τριζόλου) Αργιθέας. 13ος αιώνας. Το ύψος του φτάνει τα 14 μέτρα και το άνοιγμα του τόξου περίπου τα 28. ΦΩΤ. Μ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Ο δρόμος συνεχίζει ανηφορικός σε εξαίσιο φυσικό
πολύχρωμα φυλλοβόλα στις ενδιάμεσες ρεματιές.
στον αυχένα "Γκρόπα" ως τα

Στη διαδρομή προς Καλή Κώμη.

υπεραιωνόβιες αγριώλενκες.

Πάνω από την πλατεία βρίσκεται ο ξενώνας "ΧΡΙΣΤΙΝΑ". Εδώ μας υποδέχονται ο ιδιοκτήτης **Κώστας Γκουμάνης** και η υπεύθυνη λειτουργίας **Βένη Βαλλιού**. Ο Κώστας δημιούργησε το 2002 τον ξενώνα και του έδωσε το όνομα της μικρής του κόρης **Χριστίνας**. Αποτέλεσε - και εξακολουθεί να αποτελεί - έργο σημαντικό για την Αργιθέα, αφού λειτουργεί όλο το χρόνο και παρέχει τη δυνατότητα διανυκτέρευσης στον επισκέπτη αυτής της απόμακρης ορεινής περιοχής. Όλα τα δωμάτια είναι ευρύχωρα με προσεγμένη

επίπλωση, τηλεόραση, μεγάλο ψυγείο και κουζίνακι, αυτόνομη θέρμανση και θέα εξαιρετική από τα μπαλκόνια στις αντικρινές βουνοπλαγιές.

-Γιατί δεν μένετε απόψε; λέει ο Κώστας.

- Θα μας δεις πολύ σύντομα, του απαντάμε.

Λίγο πριν από το τελευταίο φως της μέρας παίρνουμε τον μακρύ δρόμο της επιστροφής. Με Β κατεύθυνση διασχίζουμε το Ανθηρό και τον συνοικισμό **Λαγκάδι** με καλό χωματόδρομο. 3 χλμ. μετά προβάλλει απέναντί μας, η περίφημη **Μονή Κατουσίου**. Ο δρόμος συνεχίζει ανηφορικός σε εξαίσιο φυσικό

περιβάλλον, με έλατα γαντζωμένα σε απότομες πλαγιές και
Είναι μια από τις πιο θεαματικές ορεινές διαδρομές, που ανηφορίζει
1500 περίπου μέτρα.

Φθινόπωρο. Με τα ξερόφυλλα και τις ομίχλες του.

περιβάλλον, με έλατα γαντζωμένα σε απότομες πλαγιές και πολύχρωμα φυλλοβόλα στις ενδιάμεσες ρεματιές. Είναι μια από τις πιο θεαματικές ορεινές διαδρομές, που ανηφορίζει στον αυχένα "Γκρόπα" ως τα 1500 περίπου μέτρα. Αν το οδόστρωμα είναι στεγνό, ο δρόμος είναι βατός και από συμβατικά αυτοκίνητα.

Μετά από 15,7 συναρπαστικά χιλιόμετρα από την πλατεία του Ανθηρού φτάνουμε στην άσφαλτο. Κατηφορίζουμε στροφές, διασχίζουμε τα ελατοδάση και τις θεαματικές χαράδρες των **Στουρναραΐκων** και, 43 χλμ.

μετά το Ανθηρό, φτάνουμε στην **Πύλη**. Είναι μια εναλλακτική και εξαιρετικά ενδιαφέρουσα προσέγγιση της ορεινής χώρας της Αργιθέας από τον κάμπο των Τρικάλων.

Η Προσέγγιση της Αργιθέας από τα Βόρεια

Στην δεύτερη γνωριμία μας με την Αργιθέα έχουμε ως αφηγηρία την Πύλη των Τρικάλων και ως αρχή χιλιομέτρησης την πινακίδα εισόδου στο χωριό. Παίρνουμε κατεύθυνση προς τον θεαματικό

Βρισκόμαστε μπροστά σε μια τελείως άγνωστη ορεινή διαδρομή. φαράγγια και μεγάλα υψόμετρα, παντελής απουσία οποιουδήποτε απόλυτης μοναξιάς, πινακίδα με την ένδειξη "Δάσος Κατούνας".

ορεινό οικισμό των Στουραραίων, όπου συναντάμε το τελευταίο πρατήριο βενζίνης.

Στα 27,6 χλμ. εγκαταλείπουμε την ασφάλτο και μπαίνουμε αριστερά σε χωματόδρομο με μεγάλη πινακίδα του Δήμου Αργιθέας. (Λίγο νωρίτερα είναι στ' αριστερά η διακλάδωση της ήδη γνωστής μας διαδρομής προς ανχένα Γκρόπα και Ανθηρό).

Βρισκόμαστε μπροστά σε μια τελείως άγνωστη ορεινή διαδρομή. Οξιές, έλατα, βαθιά φαράγγια και μεγάλα υψόμετρα, παντελής απουσία οποιουδήποτε τροχοφόρου, ένας τόπος απόλυτης μοναξιάς, πινακίδα με την ένδειξη "**Δάσος Κατούνας**". Είναι μια μεγάλη περιοχή 5.500 στρεμμάτων, που ανήκει σε περισσότερους από 200 δικαιούχους. Το 10% της συνολικής έκτασης ανήκει στο Ανθηρό, μετά από δωρεά του **Δημοσθένη Τσαντούλα**, του οποίου το όνομα φέρει ο κεντρικός δρόμος του χωριού.

Στα 33,5 χλμ. ο αρκετά καλός χωματόδρομος περνάει από ανχένα υψόμετρου 1500 μ. με υπαλπικη βλάστηση, εξαιρετική περιμετρική θέα αλλά και ψυχρότατο βοριά. Έξι χλμ. μετά συναντάμε το Καταφύγιο του Βιοτόπου της Κατούνας. Χαμηλά στα ΝΔ σχηματίζεται μια βαθύτατη χαράδρα, μια τεράστια φυσική χοάνη με ιλιγγιώδεις πλαγιές, βάθους πολλών εκατοντάδων μέτρων. Στο χείλος αυτού του τρομερού γκρεμού είναι χαραγμένος ο στενός δρόμος, επικίνδυνος και επίφοβος εξαιτίας κατολισθήσεων και καθιζήσεων. Με τις βροχές και τα άφθονα χιόνια του χειμώνα σ' αυτά τα υψόμετρα ο δρόμος γίνεται απροσπέλαστος.

Κατηφορίζουμε. Μετά τους γυμνούς ανχένες ξαναμπαίνουμε στα δάση. Στα 37,5 χλμ. βρισκόμαστε μπροστά σε διακλάδωση με πινακίδα, που προς τα δεξιά οδηγεί στο **Βαλκάνο** του Ν. Τριγάλων. Κατευθυνόμαστε αριστερά και στα 43,5 χλμ. φτάνουμε στα **Ελληνικά**, το παλιό **Μολεντσικό**. Στην μεσημεριάτικη

**Οξιές, έλατα, βαθιά
τροχοφόρου, ένας τόπος**

τούτη ώρα συναντάμε μόνον ένα άνθρωπο που μας χαιρετάει ευγενικά.

Από την εκκλησία κατηφορίζουμε δεξιά (αριστερά ο δρόμος καταλήγει στους συνοικισμούς **Γουζέικα** και **Τασέικα**).

Συναντάμε ρεματιά με ποταμάκι και τιμμεντένια γέφυρα. Είναι ο **Αρέντιος** ποταμός, που εξακολουθεί να έχει αρκετό νερό. Λίγο πιο πάνω, διασώζεται ένα πανέμορφο μονότοξο γεφυράκι, κατασκευασμένο το 1241, σχεδόν 8 αιώνες από σήμερα!

Επόμενος οικισμός είναι η **Καλή Κώμη**. Την συναντάμε σε απόσταση 50 χλμ. από την Πύλη. Το χωριό αποτελείται από αρκετούς μικρούς συνοικισμούς, διάσπαρτους στις γύρω κατάφυτες πλαγιές, σε υψόμετρα από 550-600 μέτρα. Η παλιά ονομασία του χωριού ήταν **Μαρτινίσκο**. Πολύς κόσμος έχει φύγει εξαιτίας κατολισθήσεων και σήμερα μένουν μόνιμα μόνον 20, ενώ τον χειμώνα σταματάει ακόμα και η συγκοινωνία με το λεωφορείο από το Μουζάκι.

Καθώς παίζουμε ν' ανηφορίζουμε για Πετρωτό, ένα ταβερνάκι είναι ανοιχτό. Δύο παρέες απολαμβάνουν μετά το γεύμα τους τον ήλιο του απομεσήμερου στην όμορφη ταραπούλα. Ακούγονται κουδουνάκια προβάτων και τιτιβίσματα πουλιών. Τόπος ιδεώδης για ένα ελαφρύ γεύμα μετά από τόσα συναρπαστικά ορεινά χιλιόμετρα.

- *Δυστυχώς, μετά το τριήμερο δεν έχει απομείνει τίποτε φαγώσιμο, μας λείπει η συμπαθητική κυρά-Θάλεια. Μόνον ελιές, τυράκι και ψωμί για να πιείτε ένα τσιπουράκι.*

Δεν χρειάζομαστε τίποτε περισσότερο. Μας αρκεί το προνόμιο ν' απολαμβάνουμε τέλος Οκτώβρη στο ύπαιθρο αυτή την ωραία φύση. Σε μερικές μέρες κάτι τέτοιο θα είναι αδύνατο.

Ανηφορικός πετροδρόμος με στροφές και πλούσια βλάστηση. Χαράδρες, ρεματιές με νερά. 10 περίπου χιλιόμετρα μετά την Καλή Κώμη αρχίζουμε να συναντάμε τους διάσπαρτους συνοικισμούς του **Πετρωτού: Φτέρη, Τρίλοφο, Σπάρτος, Συκιά, Αγ. Δημή-**

τριος και Χωριό. Με υψόμετρο 634 μ. στην εκκλησία του Αγ. Νικολάου, το Χωριό αποτελεί το κέντρο του οικισμού με θέα εξαιρετική. Διατηρούνται αρκετά πέτρινα σπίτια, αυλές με λουλούδια και λαχανικά, δύο καφενεία-ταβερνάκια. Η παλιά ονομασία του χωριού ήταν **Διάσκοβο**. Το 1928 γνώρισε την μέγιστη πληθυσμιακή ακμή με 522 κατοίκους. Από τότε η πορεία είναι φθίνουσα και ιδιαίτερα μετά τις κατολισθήσεις του 1975, οπότε πολλοί κάτοικοι έφυγαν κυρίως στην Αθήνα. Σήμερα μένουν μόνιμα περίπου 40. Το Δημοτικό Σχολείο που ξαναλειτούργησε μετά από 21 χρόνια έχει 4 παιδιά, ενώ μερικές

Η Γέφυρα Ελληνικών Αργιθέας - Κοθωνίου. Χτίστηκε το 1241 μ.Χ. ΦΩΤ. Μ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Τμήμα του οικισμού Ελληνικά, του πιο απόμακρου του Δήμου Αργιθέας. (αριστερά)

δεκαετίες πριν τα δυο Δημοτικά Σχολεία είχαν πάνω από 70 μαθητές.

Μετά το Πετρωτό ο δρόμος περνάει ανάμεσα από θεαματικές χαράδρες και γκρεμούς και στα **64,5** χλμ. συναντάει το οδικό δίκτυο, που δεξιά κατηφορίζει προς το Φράγμα της Συκιάς ενώ αριστερά ανηφορίζει προς το Ανθηρό και το Μουζάκι.

Με το πέσιμο του ήλιου φτάνουμε στην πλατεία του Ανθηρού. Το οδόμετρο έχει καταγράψει **74,5** χλμ. από την είσοδο της Πύλης. Είναι η μακρύτερη διαδρομή προς το Ανθηρό, μια πολύωρη διάσχιση ορεινών περιοχών

Το Ανθηρό από το ύψος των Αγ. Αποστόλων. Στο κέντρο διακρίνονται τα δύο κτίρια του ξενώνα "ΧΡΙΣΤΙΝΑ". Η παλιά "Μποκοβίτσα" ήταν από τα λημέρια του Καραϊσκάκη-Κατσαντώνη-Μπουκουβάλα.

από τα Α στα Δ, με απεριόριστη ποικιλία μορφολογίας εδάφους και ζωνών βλάστησης. Στον ξενώνα "ΧΡΙΣΤΙΝΑ" η Βένη Βαλλιού μας υποδέχεται με καφεδάκι. Είναι τόσο ευχάριστο να ξέρει ο ταξιδιώτης, ότι σ' αυτό τον απόμακρο τόπο θα βρει όλο το χρόνο ένα ζεστό και φιλικό κατάλυμα.

Η μέρα τελειώνει στον "Παλιό Μύλο", στην είσοδο του χωριού. Εδώ, στο μαγευτικό περιβάλλον των πηγών της "Γκούρας", μέσα στα πλατάνια και στον αέναο ήχο του νερού, ο Γιώργος έχει δημιουργήσει μια ταβέρνα-καφετέρια, που τούτη την εποχή υποδέχεται τον επισκέπτη με ξυλόσομπα, ενώ την θερινή περίοδο υπόσχεται στον υπαίθριο χώρο ανεπανάληπτες δροσερές στιγμές.

Με ορμητήριο το Ανθηρό

Ο ήλιος αργεί να φανεί από τ' αντικρινά βουνά. Ούτως ή άλλως όμως η μέρα ξημερώνει σκοτεινή με ψύχρα, καταχνιά και υγρασία. Ήδη κάποιες καμινάδες καπνίζουν

πάνω από τις στέγες των σπιτιών. Ανεξάρτητα από τις καιρικές συνθήκες και την εποχή το καφενεδάκι - ταβερνάκι "Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ", δίπλα στην πλατεία, ανοίγει απ' τα χαράματα. Είναι μια παράδοση που τηρούν καθημερινά η κυρά-**Σοφία** και ο **κυρ-Παύλος**. Οι πρώτοι πρωϊνοί θαμώνες έχουν πιάνει τις γωνίες του μαγαζιού δίπλα στα παράθυρα. Διώχνουν τη νύστα τους με καφεδάκι ελληνικό. Συζητάνε μεγαλόφωνα, σχολιάζουν την επικαιρότητα, την κατάσταση στον τόπο τους. Δύσκολα διακρίνω αισιοδοξία στα λόγια τους. Δεν είναι μόνον η ανεργία και η ακρίβεια. Είναι κυρίως η έλλειψη κινήτρων και υποδομών για να παραμείνει στον τόπο του ένας νέος.

- *Ο πατέρας μου ήταν τσέλιγκας με 12 παιδιά, λέει κάποια στιγμή η κυρά-Σοφία. Σε διαβεβαιώνω, ότι τότε ήταν καλύτερη η ζωή και πιο ξένοιαστη, παρόλες τις ανέχειες.*

- *Κι εμείς που είμασταν 8 παιδιά, ζούσαμε καλύτερα τα χρόνια εκείνα, συμπληρώνει ο άντρας της.*

Ανηφορίζουμε προς το Δημαρχείο. Ο Δήμαρχ-

χος **Ηλίας Παπαδήμας** απουσιάζει, ο Γραμματέας όμως **Ηλίας Κλάρας** και οι συνεργάτες του μας υποδέχονται με μεγάλη ευγένεια και θέτουν στη διάθεσή μας κάθε στοιχείο για το Δήμο.

Με τον Πρόεδρο του Δημοτ. Συμβουλίου **Ηλία Θεοδοράκη** και με τον μπάριμπα-**Σπύρο Ζουμπορλή** από την Καρυά, 78 ετών σήμερα και μάστορα της πέτρας από τα 15 του, ξεκινάμε την περιήγησή μας. Και πρώτα μια ματιά στο Μουσείο του χωριού, όπου φυλάσσονται τα δυο ξυλόγλυπτα τέμπλα από τη Μονή Κατουσίου και τον Ναό Κοίμησης της Θεοτόκου, παλιές εικόνες και παμπάλαια εκκλησιαστικά βιβλία. Στο διάδρομο του εξωτερικού χώρου του Μουσείου υπάρχει ένα τεράστιο πρέκι με χρονολογία 1896 και μονοκόμματα πέτρα από τον παλιό ναό της Αγ. Παρασκευής.

Με αφετηρία την πλατεία κατευθυνόμαστε προς τη **Μονή Κατουσίου** και φτάνουμε στην είσοδό της μετά από 3,7 χλμ. Χτισμένη σε υψόμετρο 900 μ. σε πουρναρόφυτη πλαγιά, η Μονή έχει θέα ανοιχτή στα ΝΑ, ενώ όλη η πλαγιά στα Δ είναι κατάφυτη από αμυγές δάσος ελάτων. Η ακριβής χρονολογία ίδρυσης της Μονής δεν είναι γνωστή. Ωστόσο, από κάποιες χρονολογίες στο Καθολικό και στο Ιερό Βήμα προκύπτει, ότι η αγιογράφηση

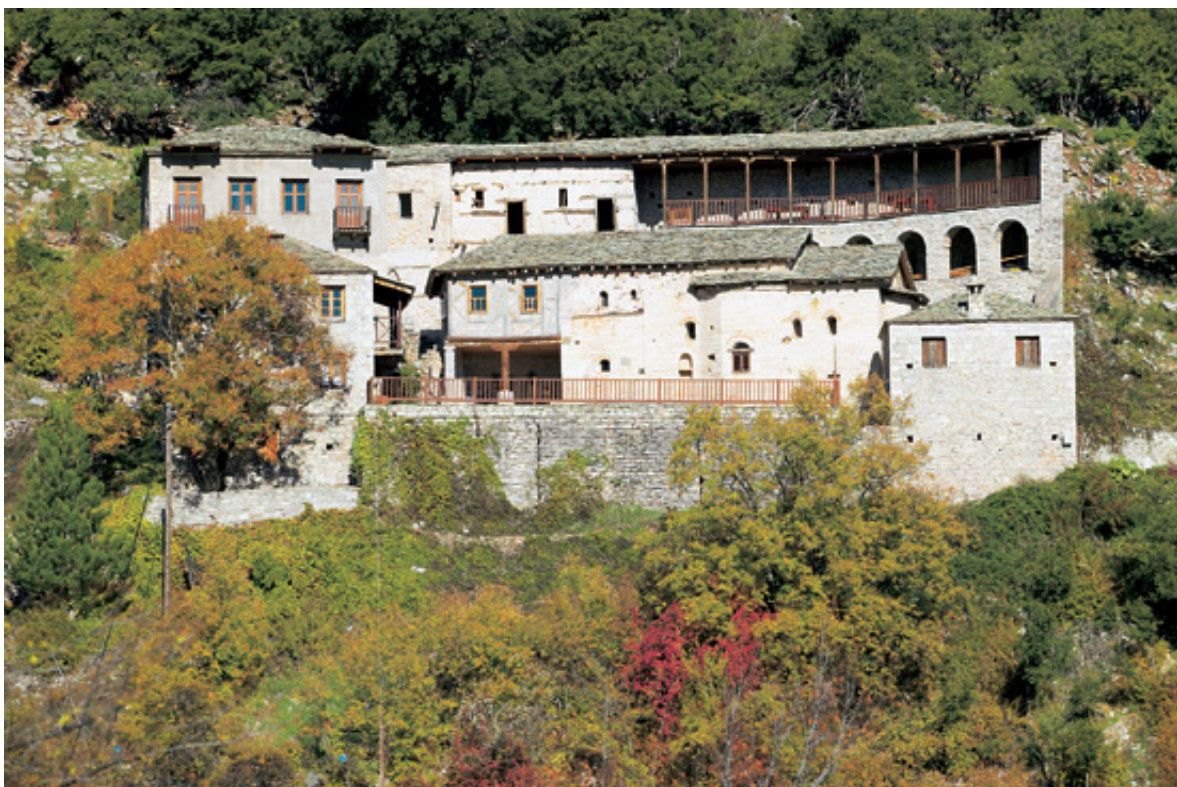
έγινε το 1663 ενώ οι εικόνες του τέμπλου το 1661. Από δυο άλλες μαρτυρίες προκύπτει, ότι η μονή υπήρχε κατά τα έτη 1631 και 1638. Πιθανή λοιπόν περίοδος ίδρυσής της, όπως και άλλων μονών της Καρδίτσας και της Πίνδου, είναι γύρω από το 1600.

Ο ναός είναι σταυροειδής χωρίς τρούλο, ενώ το δάπεδο είναι στρωμένο με παμπάλαιες πλάκες. Το εσωτερικό είναι κατάγραφο με εξαιρετικής τέχνης τοιχογραφίες, που γενικά διατηρούνται σε πολύ καλή κατάσταση. Τοιχογραφημένος είναι και ο νεότερος πρόναος, με χρονολογία αγιογράφησης 1788.

Με εξωτερική σκάλα οδηγούμαστε πάνω από τον κυρίως ναό σε δυο μικροσκοπικά παρεκκλήσια, της **Ζωοδόχου Πηγής** και των **Αγ. Αναργύρων**. Μας εντυπωσιάζουν η αυθεντική ξυλόγλυπτη οροφή και η υψηλής τέχνης αγιογράφηση. Εξαιρετική σε γενικές γραμμές είναι και η τοιχοποιία της μονής με πελεκητή πέτρα. Τα έργα αποκατάστασης οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στη μασορία του μπάριμπα-Σπύρου, που έχει ασχοληθεί εδώ από το 1970.

Βγαίνουμε για λίγο στον εξώστη με το ωραίο ξύλινο δάπεδο. Η θέα από εδώ είναι μαγευτική στο συμπαγές ελατοδάσος, στα γύρω βουνά και, νοτιότερα, σ' όλο το μήκος της κοιλάδας. Στο ισόγειο είναι το αρχονταρίκι,

Η περίφημη Μονή Κατουσίου. Τον Αλωνάρη του 1811 στρατοπέδευσε εδώ ο Γ. Καραϊσκάκης.

ενώ στην είσοδο της μονής βρίσκεται ένα ανεξάρτητο σπιτάκι, όπου έμενε ο τελευταίος μοναχός που εγκατέλειψε τη Μονή τον Σεπτέμβριο του 2005.

Επιστρέφοντας στο χωριό ανηφορίζουμε από έναν ενδιάμεσο δρόμο προς τον "**Πεστροφογεννητικό Σταθμό Ανηρώ**". Εδώ γίνεται γονιμοποίηση των πεστροφών και μετά το Δασαρχείο Μουζακίου διαθέτει το γόνο για εμπλουτισμό ποταμών και ρεμάτων σ' όλη την Ελλάδα. Ο **Κώστας**, υπάλληλος του σταθμού, μας ξεναγεί στο χώρο των υπαίθριων δεξαμενών που τροφοδοτούνται από βουνίσιο πεντακάθαρο νερό και στη συνέχεια στον στεγασμένο χώρο του εκκολαπτηρίου. (Τηλ. Σταθμού: 24450-31233)

Επιστρέφουμε στο Ανηρώ και πάνω στον κεντρικό δρόμο συναντάμε την πινακίδα προς τον συνοικισμό των **Αγίων Αποστόλων**. Διασχίζουμε το πλατανοσκεπαστο ρέμα του **Ανηρωίτη**, που ακόμα και τώρα έχει ικανοποιητική ροή. Ο δρόμος είναι ανηφορικός, ελάχιστα φιλικός για συμβατικά αυτοκίνητα. Στη διαδρομή αποκαλύπτονται εξαιρετικές εικόνες προς το πολύχρωμο φαράγγι και τη Μονή του Κατουσίου. 4,5 χλμ. μετά ο δρόμος τερματίζει στον συνοικισμό των Αγ. Αποστόλων, με την ομώνυμη εκκλησία, που η πλακοσκεπαστη στέγη της είναι έργο του μπάρμπα-Σπύρου.

Μικρός οικισμός, βυθισμένος σε κατάφυτες πλαγιές, με σπίτια πέτρινα και αραιοχτισμένα, κάποια ερειπωμένα και ακατοίκητα. Δεν συναντάμε κανέναν. Ο μόνος ήχος προέρχεται από τα κουδουνάκια των προβάτων. Η θέα όμως από το υψόμετρο των 1000 περίπου μέτρων είναι εκπληκτική και μας χαρίζει μια πανοραμική κάτοψη του Ανηρώ.

Επιστρέφουμε από τους Αγ. Αποστόλους και περιπλανιόμαστε για λίγη ώρα στην στολισμένη από τα χρώματα της φύσης, κοιλάδα του Ανηρωίτη. Ένας χωματόδρομος κάτω από το πρόχειρο ξύλινο γεφυράκι μας οδηγεί σε σημείο της ρεματιάς με εγκαταστάσεις παλιού νερόμυλου και δριστέλλας.

- *Αυτός ο νερόμυλος μπορεί να λειτουργήσει, λέει ο μπάρμπα-Σπύρος και κάνει μια επίδειξη γυρνώντας με το χέρι τη φτερωτή, που με τη σειρά της γυρίζει αργά-αργά τη μυλόπετρα. Άλλος ένας νερόμυλος και δριστέλλα υπάρχουν επίσης στην είσοδο του χωριού, κάτω από τα άφθονα νερά της Γκούρας.*

Ο μπάρμπα-Σπύρος Ζουμπορλής μπροστά στη δριστέλλα της κοιλάδας του Ανηρωίτη.

Το βράδυ καταλήγουμε στο ταβερνάκι της κυρά-Σοφίας. Το δείπνο περιλαμβάνει κότα χωριάτικη με πιλάφι, παϊδάκια από ντόπιο κατσικάκι, μαρουλάκια από τον κήπο, θαυμάσιο τυρί της περιοχής και χορτόπιτα με ποικιλία άγριων χόρτων. Αργότερα από το μπαλκόνι μας, με ψύχρα αισθητή, αποθαυμάζουμε την αστροφεγγιά, και την καθάρια ατμόσφαιρα της νύχτας.

Στην περιοχή του φράγματος Συκιάς

Μετρώ 5 χτύπους στο ρολόι της Αγ. Παρασκευής. Αν ήταν καλοκαίρι

θα είχε χαράξει, μα τώρα είναι ακόμη νύχτα βαθιά, θα χρειαστεί να περιμένω πολύ ως το ξημέρωμα. Στις 8 ακριβώς προβάλλουν οι πρώτες ακτίνες από τ' αντικρινά βουνά. Μια θαυμάσια μέρα ξεκινάει αρχές Νοέμβρη στο Αιθίοπ.

Κατευθυνόμαστε προς το Φράγμα της Συκιάς θαυμάζοντας και πάλι από ψηλά το γεφύρι του Τριζόλου και την μεγαλόπρεπη χαράδρα του Πλατανιά. 10 περίπου χλμ. μετά φτάνουμε στην περιοχή του φράγματος Συκιάς. Σύμφωνα με στοιχεία από το βιβλίο "ΤΟ ΛΙΑΣΚΟΒΟ" του **Χ.Β. Γκλέζου**, η αρχική ανάθεση των σχετικών μελετών έγινε από τη ΔΕΗ το 1962. Μετά από πολλές αναβολές και καθυστερήσεις το έργο ξεκίνησε τελικά το 1985 και περιελάμβανε μεταξύ άλλων φράγμα ύψους 150 μ. στη συμβολή των ποταμών Πετριλιώτη και Αχελώου, σταθμό παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και σήραγγα εκτροπής των νερών του Αχελώου προς τον κάμπο της Θεσσαλίας, μήκους 17,4 χλμ. και διαμέτρου 6 μέτρων. Σύμφωνα με τον συγγραφέα

Η περίφημη Κουτσοκαμάρα Πετρωτού (Λιασκόβου) στον Αχελώο αντιστέκεται στο χρόνο. Ένα από τα τρία τόξα της χτίστηκε τον 12ο-13ο αιώνα και μετά την καταστροφή της ακολούθησε το 1515 η γέφυρα του Κοράκου. Δυστυχώς κατεστράφη ολοσχερώς το Χειμώνα του 2002. ΦΩΤ. Μ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Περιοχή του Φράγματος Συκιάς. Σε μερικά χρόνια θα είναι μια υγρή επιφάνεια. Στα ψηλώματα βρίσκεται η ιστορική Μονή Σέλτσου.

Το πόντι της γέφυρας Κοράκου από τη μεριά της Συκιάς Αργιθέας. Πίσω η Κούλια επιβλητική, μόνο κουφάρι κι αυτή. ΦΩΤ. Μ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

του βιβλίου (εκδ. 1999) "το όλο έργο προβλέπεται να κατασκευασθεί μέσα σε 48 μήνες, ήτοι το 2001 θα είναι έτοιμο". Για άλλη μια φορά αποδείχθηκε πόσο ουτοπικές είναι οι προβλέψεις στην Ελλάδα. Σήμερα, τέλος του 2005, οι εργασίες συνεχίζονται, τα φορτηγά πηγαυοέρχονται ασταμάτητα.

Διασχίζουμε την σιδηρογέφυρα τύπου "Μπέλεϋ". Πιο πίσω ορθώνεται πέτρινη και κομψή η μεσαιωνική **Καμάρα του Πετρωτού**. Μπαινοβγαίνουμε στις 5 διαδοχικές γαλαρίες που έχουν τρουπήσει το βουνό και, κάτω από την τελευταία, φτάνουμε στην ευρύτατη κοίτη του Αχελώου, στα υπολείμματα της πάλαι ποτέ πελώριας και ιστορικής **Γέφυρας "Κοράκου"**. Ήταν ένα έργο μνημειώδες, που είχε άνοιγμα στη βάση 84 μέτρα και ύψος στο μέσον της καμάρας 46 μέτρα! Χτίστηκε στο στενότερο σημείο της κοίτης του Αχελώου μεταξύ "Συκιάς" Πετρωτού και "Πηγών" Άρτας, γύρω στα 1520-1525 από τον Επίσκοπο Τρίκκης **Αγ. Βησσαρίωνα**. Σκοπός του έργου ήταν η εξυπηρέτηση της επικοινωνίας μεταξύ της ΝΑ Ηπείρου και της Δ. Θεσσαλίας. Ως

τότε οι δυο περιοχές συνδέονταν με την "**Κουτσοκαμάρα**", το περίφημο τρίτοξο γεφύρι του 12ου-13ου αιώνα, του οποίου το Δ σκέλος κατέρρευσε το 1520.

Γλαφυρό είναι το χρονικό ονομασίας της γέφυρας. Την ημέρα λοιπόν των εγκαινίων ο Αγ. Βησσαρίωνας καμάρωνε το έργο του από το υψηλότερο σημείο του τόξου, εν μέσω του κόσμου που ευρίσκετο στην κοίτη. "**Πώς φαίνομαι παιδιά εδώ πάνω**"; ρωτάει κάποια στιγμή το πλήθος.

"**Δέσποτα, αυτού ψηλά φαίνεσαι σαν κόρακας**", του φωνάζει ο πρωτομάστορας. Και τότε ο Αγ. Βησσαρίων λέει γελώντας: "**Γεφύρι του Κόρακα να είναι το όνομά του**".

- Το πέρασα αρκετές φορές τούτο το γεφύρι, πριν το ανατινάξουνε οι αντάρτες του ΕΛΑΣ στις 17 Μάρτη του 1949, λέει ο μπάρμπα-Σπύρος με συγκίνηση.

Σήμερα δεν απομένουν παρά τα υπολείμματα από τις ογκώδεις βάσεις στις δυο όχθες του Αχελώου. Σώζεται επίσης η "**Κούλια**", το στρατιωτικό φυλάκιο που χτίστηκε στα μέσα του 19ου αιώνα και στέγαζε τη φρουρά του γεφυριού.

Μερικές εκατοντάδες μέτρα πιο κάτω, σε άλλη γέφυρα του ποταμού, είναι τα όρια του Δήμου Αργιθέας, νότια με τον Δήμο Αχελώου και δυτικά με την περιφέρεια της Άο-τας. Επιστρέφοντας ανηφορίζουμε για με ρι- κά δύσβατα χιλιόμετρα προς τον συνοικισμό "Πέντε Αδέλφια", από όπου έχουμε πανοραμική άποψη του αντικρινού οικισμού του Πετρωτού. Εκεί, σ' ένα καφεενεδάκι, συναντάμε τον Δήμαρχο με κατοίκους του χωριού.

- Ποιός θα μας οδηγήσει στο Παλιόκαστρο και στο Λόφο Χαϊντούτη; ρωτάμε.

- Μαζί θα πάμε, λέει με προθυμία ο κυρ-Κώστας Κουτσικάκης.

Στα 5,5 χλμ. από το Πετρωτό προς Ανθηρό, ένας απότομος μοναχικός λόφος ορθώνεται στο πλάι του δρόμου. Είναι ο λόφος **Χαϊντούτη**, κατάπαρτος με άγριες ασβεστολιθικές πέτρες και πουρνάρια. Το μονοπάτι είναι ανηφορικό και κακοτράχαλο. Σε 8' βρισκόμαστε στην κορυφή, σε υψόμετρο 850 μέ-τρων. Η τοποθεσία είναι στρατηγική και η θέα πανοραμική προς την Καρυά, το Πετρωτό, την κοιλάδα του Πετρωλιώτη και τις γύρω

βουνοκορφές. Η οχρωμένη επιφάνεια στην κορυφή του λόφου δεν ξεπερνάει το ενάμισι στρέμμα, δυστυχώς ελάχιστα υπολείμματα απομένουν από την περιμετρική οχύρωση.

Το **Παλιόκαστρο** απέχει μόλις 1,5 χλμ. πριν από το Πετρωτό και η πρόσβαση είναι συντομότερη και ευκολότερη. Η θέση βρίσκεται σ' ένα όμορφο λιβαδάκι που περιβάλλεται από πουρνάρια. Ανάμεσά τους διακρίνονται διάσπαρτα ίχνη οχύρωσης, σε καλύτερη κατάσταση διατήρησης από τον λόφο Χαϊντούτη.

Έχουμε αφήσει για το τέλος μια ορεινή διαδρομή, που ξεκινάει μερικές εκατοντάδες μέτρα πριν από τη Μονή Κατουσίου και οδηγεί στην Καλή Κώμη. Δεν το μετανιώνουμε. Είναι μια διάσχιση με εναλλασσόμενα ελατοδάση και οξιές και ποιικιλία τοπίου-εκπληρτική. Πολλές φορές χάνεται ο ήλιος κάτω από πυκνές φυσικές αφίδες ελατου ή οξιάς. Σε πολλά σημεία περνάμε μαλακά πάνω από παχύ χαλί στρωμένο με ξερόφυλλα. Άλλοτε αποκαλύπτονται χαράδρες με αβυσσαλέα βάραθρα, και απροσπέλατους γκρεμούς. Η μοναξιά είναι απόλυτη. Στα 14,5 χλμ. ως τα πρώτα

Λόφος Χαϊντούτη με υπολείμματα αρχαίας οχύρωσης. Σε πρώτο πλάνο ο κυρ-Κώστας Κουτσικάκης από το Πετρωτό.

σπίτια της Καληκώμης δεν συναντάμε ψυχή.

Η τρίτη επίσκεψη στον Δήμο Αργιθέας έγινε μέσα από μια ξεχασμένη διαδρομή, που κανείς δεν μας είχε μιλήσει γι' αυτήν. Σημειώνεται στον χάρτη σαν μια ελικοειδής γραμμή-πρόκληση, που ξεκινάει από την **Άνω Παλιοζαρούα**. Ήταν μια δυνατή εμπειρία σε δύσβατο έδαφος, υπέροχα δάση με όλες τις ζώνες βλάστησης, θαυματικές χαράδρες και γκρεμούς, αυχένα σε μεγάλο υψόμετρο και συνολική απόσταση μόλις **37 χλμ.** από την Πύλη. Ήταν κατά κάποιον τρόπο ένα ταξίδι στο παρελθόν, στις στράτες και στα χνάρια των παλιών κυρατζίδων.

- *Απ' αυτόν τον παλιόδρομο ήρθες; μου λέει στο ταβερνάκι του ο κυρ-Παύλος. Εμείς βαδίζαμε μια μέρα σ' αυτό το δρόμο, για να φτάσουμε στην Πύλη με τα μουλάρια και τα πόδια.*

Τον παρακολουθώ καθώς αφηγείται τις περιπέτειες και τις κακουχίες εκείνης της εποχής. Και σκέφτομαι πόσο εύκολα εμείς οι νεώτεροι δηλώνουμε εξουθενωμένοι μετά από οδήγηση 2-3 ωρών σε δύσβατο δρόμο αλλά με όλες τις ανέσεις ενός 4Χ4.

Τα μαχαίρια-Πριόνες στον Αη-Λια Αργιθέας.

ΦΩΤ. Μ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Επίλογος

Θα ήταν αφελές αν πιστεύαμε, ότι σ' ένα άρθρο θα μπορούσαμε να συμπεριλάβουμε όλες τις ιδιαιτερότητες του Δήμου Αργιθέας ή ότι σε μερικές μέρες θα μας αποκάλυπτε η περιοχή όλα τα μυστικά της. Σας δίνουμε απλά το έναυσμα, αγαπητοί φίλοι, για ν' ανακαλύψετε και να χαρείτε κάθε εποχή του χρόνου, αυτόν τον υπέροχο ορεινό τόπο με τους φιλόξενους ανθρωπούς του.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΘΕΡΜΑ

Τον **Δήμαρχο Αργιθέας Ηλία Παπαδήμα** για την συμπαράσταση στο έργο μας. Τον **Κώστα Γκουμάνη** και την **Βένη Βαλλιού** από τον ξενώνα "ΧΡΙΣΤΙΝΑ" για τη θερμή τους φιλοξενία. Τον Αρχαιολόγο **Λεωνίδα Π. Χατζηαγγελάκη** για την χορήγηση ιστορικών και αρχαιολογικών πληροφοριών. Τον Δικηγόρο **Μενέλαο Ν. Παπαδημητρίου** για το πολύτιμο φωτογραφικό αρχείο και τις πληροφορίες του. Τους **Η. Κλάρα, Η. Θεοδωράκη, Κ. Κουτσικάκη** και μπάρμπα **Σπύρο Ζουμπορλή**. Τέλος τον καλό μας φίλο και συνεργάτη **Κ. Παπαγεωργίου** για την επιμονή του να γνωρίζουμε την ορεινή χώρα της Αργιθέας. ■

Τμήμα από τον χάρτη "Ήπειρος-Θεσσαλία" 1:250.000 των Road Editions

Κωδικός κλήσης: **24450**
Τηλ. Δημαρχείου: **31202, 31120**

ΔΙΑΜΟΝΗ:

Ξενώνας "ΧΡΙΣΤΙΝΑ": **31802, 31021**

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ-ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ:

Με έδρα το Ανθηρό μπορεί να πραγματοποιήσει κανείς ημερήσιες εκδρομές προς τις περιφέρεις μονές **Σέλτσου και Σπηλιάς** και την ορεινή λίμνη της **Στεφανιάδας**.

Επίσης πεζοπορικές διαδρομές προς Δάσος "Αη-Λια", Ελατοδάσος "Αρνάττου", στα έλατα και οξυές στο "Καλατόρι", το Φαράγγι στο "Ευλογέφυρο".

1. ΜΟΥΖΑΚΙ-ΑΡΓΙΘΕΑ-ΑΝΘΗΡΟ: **45** χλμ. (ασφάλτινη)
2. ΠΥΛΗ-ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΪΚΑ-ΑΥΧΕΝΑΣ ΓΚΡΟΠΑ-ΑΝΘΗΡΟ: **43** χλμ. (μεικτή)
3. ΠΥΛΗ-ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΪΚΑ-ΚΑΤΟΥΝΑ-ΕΛΛΗΝΙΚΑ-ΑΝΘΗΡΟ: **74,5** χλμ. (μεικτή)

4. ΠΥΛΗ-ΑΝΩ ΠΑΛΙΟΚΑΡΥΑ-ΑΝΘΗΡΟ: **37** χλμ. (μεικτή)

ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΣ ΧΑΡΤΕΣ

1. ΝΟΤΙΑ ΠΙΝΔΟΣ, ΤΖΟΥΜΕΡΚΑ, ΛΑΚΜΟΣ (εκδ. ROAD 1:50.000)
2. ΑΓΡΑΦΑ (εκδ. ROAD 1:50.000)
3. ΒΟΡΕΙΑ ΑΓΡΑΦΑ, ΛΙΜΝΗ ΠΛΑΣΤΗΡΑ (εκδ. ΑΝΑΒΑΣΗ 1:50.000)

ΓΕΝΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

ΗΠΕΙΡΟΣ-ΘΕΣΣΑΛΙΑ (εκδ. ROAD 1:250.000)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Χατζηαγγελάκης Λ., **ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΓΙΘΕΑ**, (Ανάπτυο από το "ΘΕΣΣΑΛΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ", Τόμος 46ος, 2004).
- Γραμμένος Χ, **ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΚΑΤΟΥΣΙΩΤΙΣΣΑ**, ΑΘΗΝΑΙ 1976.
- Γκλέζος Χ, **ΤΟ ΛΙΑΣΚΟΒΟ**, εκδ. ΒΙΣ, ΑΘΗΝΑ 1999.
- Παπαδημητρίου Μ., **Γεωγραφικά και ιστορικά στοιχεία της περιοχής**.